

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOLOŠKI FAKULTET

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

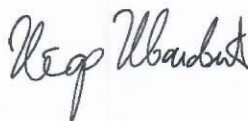
Predmet: Prijava teme doktorske disertacije i prijedlog Komisije za ocjenu podobnosti teme i kandidata

U skladu sa Pravilima doktorskih studija Univerziteta Crne Gore, Vijeću Filološkog fakulteta predlažemo da usvoji Prijavu teme doktorske disertacije Valentnost deverbálnih imenica u svjetlu frejm-semantike, kandidatkinje mr Gorice Vujović, kao i prijedlog Komisije za ocjenu podobnosti teme i kandidata:

1. doc. dr. Nataša Jovović, Filološki fakultet, Univerzitet Crne Gore
2. doc. dr. Jelena Knežević, Filološki fakultet, Univerzitet Crne Gore
3. prof. dr. Vedad Smailagić, mentor, Filozofski fakultet, Univerzitet u Sarajevu

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET			
Primljeno: 20. 06. 2024.			
Org. jed.	Broj	Prilog	Vrijednost
05	929/1		

Predsjednik Komisije za doktorske studije



Prof. dr Igor Ivanović

PRIJAVA TEME DOKTORSKE DISERTACIJE

OPŠTI PODACI O DOKTORANDU	
Titula, ime i prezime	mr Gorica Vujović
Fakultet	Filološki fakultet Nikšić
Studijski program	Njemački jezik i književnost
Broj indeksa	7/22
Ime i prezime roditelja	Dinko Harović
Datum i mjesto rođenja	12. 6. 1992. u Nikšiću
Adresa prebivališta	Ratka Vujovića br. 2, 81400 Nikšić
Telefon	+38269219769
E-mail	goricavujovic12@gmail.com
BIOGRAFIJA I BIBLIOGRAFIJA	
Obrazovanje	- Doktorske studije, Filološki fakultet UCG, Nauka o jeziku, 2022 – - Magistarske studije, Filološki fakultet UCG, Nauka o jeziku, 2016–2018, prosječna ocjena A (10.00) - Specijalističke studije, Filološki fakultet UCG, Njemački jezik i književnost (prosvjetno-pedagoški smjer), 2014–2015, prosječna ocjena A (9.87) - Osnovne studije, Filološki fakultet UCG, Njemački jezik i književnost, 2011–2014, prosječna ocjena A (9.78)
Radno iskustvo	- Honorarni saradnik na Filološkom fakultetu u Nikšiću, Studijski program za njemački jezik i književnost, februar 2023 – - Profesor njemačkog jezika u Knightsbridge Schools International u Tivtu, avgust 2020 – septembar 2023. - Profesor njemačkog jezika pri Humboltovom društvu u Podgorici, septembar 2016 – jun 2020. - Nastavnik njemačkog jezika u OŠ „Sutjeska“ u Podgorici, septembar 2017 – mart 2018. - Nastavnik-pripravnik za njemački jezik u OŠ „Ratko Žarić“ u Nikšiću, januar 2016 – oktobar 2016.
Popis radova	Mack, Elli, Nadine Vollstädt, Gorica Vujović (2023). „Fernsehkind - Der etwas andere Spracherwerb“. U: Hera Silvia Demmig, Sandra Reitbrecht, Brigitte Sorger, Hannes Schweiger (ur.): <i>Beiträge zur Methodik und Didaktik Deutsch als Fremd*Zweitsprache</i>, 319-320. Berlin: Erich Schmidt Verlag.

	• Mack, Elli, Nadine Vollstädt, Gorica Vujović (2021). „Besonderheiten des Spracherwerbs Deutsch in Montenegro – das Phänomen Fernsehkind“. U: <i>Schnittstelle Germanistik</i>, 145-165. Universitätsverlag Winter Heidelberg.
NASLOV PREDLOŽENE TEME	
Na službenom jeziku	Valentnost deverbálnih imenica u svjetlu frejm-semantike
Na engleskom jeziku	Valency of deverbál nouns from the perspective of frame semantics
Obrazloženje teme	
Tema istraživanja odnosi se na utvrđivanje i sistematični opis valentnosti deverbálnih imenica u savremenom njemačkom jeziku iz ugla frejm-semantike. U fokusu istraživanja su (1) procesi nasljeđivanja valentnosti glagola, (2) utvrđivanje promjene valentnosti kao posljedice promjene značenja imenica, (3) realizacija dopuna unutar i izvan nominalnog okvira i (4) stepen obligatornosti i fakultativnosti dopuna. Za predmet istraživanja odabrani su komunikativni glagoli i njihove nominalizacije nastale produktivnim tvorbenim modelima eksplicitne derivacije sa sufiksom <i>-ung</i> i konverzije. U cilju kvantitativno-kvalitativnog istraživanja primjenjuje se kolokaciona analiza uz pomoć statističkog alata DWDS-Wortprofil i integrisani model frejm-semantike (Fillmore 1982, 1985; Ziem 2008; Busse 2012; Ruppenhofer et al. 2016). Uključivanjem jezičkog konteksta i proširivanjem koncepta valentnosti u kognitivne okvire, rad ima za cilj da preispita i upotpuni dosadašnja teorijska saznanja na polju valentnosti imenica, i da na bazi frejm-semantičkog modela opiše valentnost imenica kao način organizacije jezičkog znanja i konceptualizacije stvarnosti.	
Pregled istraživanja	
Valentnost imenica predstavlja teorijski spornu i empirijski nedovoljno istraženu oblast u dependencijalnoj gramatici i teoriji valentnosti uopšte. Uzrok složenosti navedenog fenomena leži u primjeni istog instrumentarijuma za opisivanje sintaksičke valentnosti glagola i imenica, čime se samo jedan dio imenica mogao pokriti (Helbig 1992: 112). Prvenstveno se mislilo na sintaksičku valentnost deverbálnih i deadjektivnih imenica, po analogiji sintaksičke valentnosti glagola i pridjeva (ibid. 112). Uprkos navedenoj podudarnosti u realizaciji, vremenom je postalo očigledno da ne mogu sve deverbálne imenice da preuzmu valentnost glagola, već samo one koje su zadržale procesualno značenje glagola. Deverbálne imenice koje su razvile značenje rezultata radnje ili konkretno značenje se u pogledu na valentnost i značenje glagola jasno razlikuju (Helbig 1982: 41; Bondzio 1974: 50; Schippan 1968: 522). Transkategorijalni status deverbálnih imenica razlog je formiranja idiosinkratičnih značenja i ima za posledicu semantičko udaljavanje od glagola i gubitak njegovog valentnog svojstva. U skladu sa tim se u stručnoj literaturi prvenstveno govori o nasljeđivanju ili gubitku valentnog svojstva glagola usljed procesa leksikalizacije, dok mogućnost promjene ili formiranja novog valentnog svojstva ostaje diskutabilna i nedovoljno istražena.	

O statusu imenica kao nosilaca valentnosti postoje različita tumačenja. Dok pojedini autori polaze od činjenice da je valentnost imenica idiosinkratična pojava (Teubert 1979, 2003; Bassola 2003), drugi smatraju da samo neleksikalizovane imenice koje su ad hoc tvorbenim procesima izvedene od glagola ili pridjeva mogu da posjeduju osobinu valentnosti (Sommerfeldt/Schreiber 1977, 1983; Sandberg 1979, 1982). Treći pak smatraju da valentnost posjeduju sve (logičko-semantičke) relacije imenice, uključujući izvedene i neizvedene imenice (Kubczak/Schumacher 1998; Engel 2009).

Ograničavanje na jedan od tri navedena stava imalo je za posljedicu stvaranje dodatne problematike u klasifikaciji dopuna i dodataka uz imenice i nedostatak opšteprihvaćenog instrumenta analize. S tim u vezi je i diskutabilan status pridjeva i zavisnih rečenica kao potencijalnih dopuna uz imenicu. Koristeći kriterijum supklasne specifičnosti, Engel pridjevima dodjeljuje isključivo funkciju dodatka, uz obrazloženje da mogu da se realizuju uz svaku imenicu (Engel 2009, 1996, 1994). S druge strane, Helcner (Hölnzer 2007) i Golonka (Golonka 2002) kritikuju navedeni morfosintaksički pristup, smatrajući da je neophodno uključiti semantički i pragmatički nivo analize. Iz ugla korpusne lingvistike, Tojbert (Teubert 2003: 833) smatra da opisi valentnosti često ne uzimaju u obzir frekventnost realizacije jedne te iste riječi uz nosioce valentnosti i predlaže uvođenje kolokativne komponente u opis valentnosti. Naglašava da se postojeći opisi valentnosti uglavnom zasnivaju na jezičkoj kompetenciji, introspekciji i stručnosti autora, dok se korpusi koriste samo da bi prikazali mogućnost interpretacije.

U vezi sa klasifikacijom dopuna i dodataka tematizovan je i stepen obligatornosti i fakultativnosti dopuna. Dok se uglavnom zastupa mišljenje da su dopune uz imenicu fakultativnog karaktera, određeni autori (Sandberg 1979, 1982; Golonka 2002; Blume 2004; Hölnzer 2007) su ukazali na činjenicu da dopune mogu da se jave u vidu partnerke riječi na nivou iste rečenice ili izvan njenih okvira, ili da su implicitno sadržani u značenjskoj strukturi imenice. U skladu sa tim su se pragmatički aspekti valentnosti pokazali ne samo plodotvornim, već i nužnim (Storrer 1992). S druge strane, debata o tome da li postoji pragmatična valentnost ili se govori samo o pragmatičnim aspektima valentnosti ne predstavlja samo terminološko pitanje već iziskuje različite poglede na to kako najprije analizirati i opisati jezik (Birkmann 1998: 42, citirano prema Nikula 1999: 389). Nikula smatra da je postojanje dihotomije obligatornosti i fakultativnosti neophodno, jer su njome obuhvaćene sve semantičke restrikcije koje upravljaju jezičkim znacima u realnoj jezičkoj situaciji (Nikula 1999: 392). Drugim riječima, postoje pragmatički uslovi koji određuju realizaciju dopuna, a koji su istovremeno uzrokovani nepragmatičkim (leksičko-semantičkim) uslovom nosioca

valentnosti, zbog čega se još jednom želi ukazati na neophodnost napuštanja strogo sintaksičkog posmatranja ovog fenomena.

U okvirima konstrukcione gramatike, deverbálnim imenicama se sa aspekta nasljeđivanja valentnosti bavio njemački autor Klaus Velke (Velke 2019, 2011), navodeći da je nasljeđivanje valentnosti određeno formalnim konstrukcionim uslovima nominalne fraze (ulogom prenominalnog i postnominalnog genitiva), i ukazujući na sinhronijsku i dijahronijsku stranu ovog procesa. Tematika nasljeđivanja valentnosti je takođe bila česta u radovima sa leksičko-dekompozicionalnim pristupom (Ehrich/Rapp 2000; Blume 2004) u kojima se analizira uticaj semantičke strukture osnovnog glagola na realizaciju dopuna i uvodi razlika u sortalnim značenjima nominalizacija. Sortalnu diferencijaciju su problematizovali Brandtner i fon Hojsinger (Brandtner/Klaus von Heusinger 2010) analizirajući konfliktna značenja nominalizacija u kontekstu i predlažući zadržavanje kompozicionalnosti izraza uz primjenu pragmatičkog mehanizma, tzv. predikativnog transfera.

Realizacijom valentnosti između različitih tvorbenih modela se bavio mali broj studija, jer se uglavnom polazilo od mišljenja da deverbálne imenice nastale konverzijom (nominalizovani infinitivi) po pravilu nasljeđuju valentna svojstva glagola i da su u tom smislu bliske sintaksičkom, odnosno gramatičko-procesualnom polu na skali leksičko-gramatičkog kontinuuma (Hartmann 2016: 253). Blumeova studija je pak pokazala da ponašanje nominalizovanih infinitiva u smislu blokiranja, nasljeđivanja i realizacije argumenata/dopuna mnogo složeniji proces, nego što se do tada pretpostavljalo (Blume 2004). U kontekstu leksikalizacije se smatra da *ung*-nominalizacije posjeduju polisemičnu strukturu i tendenciju za razvijanjem konkretnih značenja, dok su nominalizovani infinitivi uglavnom rezistentni u odnosu na procese leksikalizacije (Barz 1998). Poređenje valentnog svojstva dva tvorbeni modela na bazi iste glagolske osnove (npr. *das I 'erarbeiten, die I 'erarbeitung*) do sada nije bio predmet lingvističkog interesovanja i shodno tome će predstavljati dodatni aspekt analize u našem istraživanju.

Ako se uzmu u obzir brojni faktori koji utiču na tumačenje valentnosti imenica, zatim ograničenost prethodnih pristupa kao i nedostatak empirijskih istraživanja, sadržaj ovog istraživanja će biti da pronađe teorijsko-metodološko rješenje kojim će se najpotpunije razmotriti i opisati složenost navedenog fenomena.

Cilj i hipoteze

Cilj rada je da:

- proširi koncept valentnosti u okvire frejm-semanticke i opiše navedeni lingvistički fenomen kao način organizacije jezičkog znanja i konceptualizacije stvarnosti;
- ukaže na neophodnost uključivanja jezičkog konteksta i korpusne lingvistike u svrhu preispitivanja spornih teorijskih saznanja na polju valentnosti imenica;
- ponudi teorijsko i metodološko rješenje u vidu integrisanog modela teorije valentosti i frejm-semanticke;
- na bazi kolokacione analize, empirijski i sistematično opiše procese nasljeđivanja valentnosti glagola s jedne strane i promjene valentnosti imenica kao posljedice promjene značenja s druge strane.

Polazeći od opšte hipoteze da su frejmovi konceptualne jedinice znanja neophodne za razumijevanje značenja jezičkog izraza, izvode se sljedeće hipoteze:

H1: Valentnost je kombinatorno svojstvo riječi koje ima funkciju da u skladu sa leksičkim značenjem određuje konceptualno relevante elemente i na taj način definiše jezgro frejma. Pretpostavlja se da jačina kolokacione veze ukazuje na stabilnost elemenata u jezgri frejma i time određuje njegovu valentnost.

H2: Pretpostavlja se da su procesi nasljeđivanja i promjene valentnosti kognitivnog karaktera i da se odvijaju postepeno i neravnomjerno, jer frejmovi evocirani deverbalskim imenicama pokazuju tendenciju da zadrže, odbace ili prošire svoj sistem koncepata u odnosu na glagol sa kojim se porede. Ukoliko deverbalska imenica i glagol evociraju isti frejm, veća je vjerovatnoća da će razviti zajednički sistem koncepata. Leksikalizovani primjeri deverbalskih imenica mogu djelimično da zadrže/naslijede koncepte, pri čemu pokazuju veću tendenciju ka proširivanju sistema, odnosno dodavanju novih koncepata u odnosu na glagole.

H3: Pretpostavlja se da su deverbalske imenice nastale konverzijom infinitiva semantički transparentnijim tvorbama i da u skladu sa tim najčešće evociraju iste frejmove kao njihove tvorbene baze. Deverbalske imenice dobijene eksplicitnim dodavanjem sufiksa *-ung* ili konverzijom tvorbenih osnova posjeduju polisemični karakter i mogućnost evociranja više frejmova.

H4: Upotreba deverbalskih imenica u jezičkom kontekstu ukazuje na složene konstrukcijske mogućnosti realizacije frejm elemenata unutar nominalne fraze. Pretpostavlja se da pridjevi, parti-

-cipske fraze i zavisne rečenice u realnoj jezičkoj upotrebi često predstavljaju frejm-specifične elemente.

H5: Obligatornost i fakultativnost realizacije frejm elemenata uslovljeni su rečeničnim kontekstom i leksičkim značenjem deverbale imenice. Pretpostavlja se da, ukoliko na rečeničnom nivou glagol i imenice „dijele” frejm elemente, tj. glagol kao strukturni centar rečenice evocira frejm koji je preko pozadinskog scenarija povezan sa frejmom izazvanim imenicom, u tom slučaju govorimo o obligatornosti elemenata, ili o određenoj nultoj instanci. S druge strane, fakultativnost je izazvana promjenom značenja, odnosno generičkom upotrebom deverbale imenice, zbog čega frejm element nije realizovan i predstavlja neodređenu nultu instancu.

Materijali, metode i plan istraživanja

Kriterijumi za izbor građe su motivisani semantičkim i morfološkim karakteristikama deverbálnih imenica. Semantički kriterijum se odnosi na glagole i njihove nominalizacije iz semantičkog polja komunikacije koji su ekscerpirani iz rječnika „Wörterbuch zur Valenz etymologisch verwandter Wörter” (Sommerfeld/Schreiber 1996). U pitanju su trovalentni glagoli i imenice sa značenjem jezičkog prenosa informacija pri čemu je akcenat na jezičkoj produkciji kao procesu u kojem GOVORNIK ili AUTOR saopštava nešto pismeno ili usmeno SLUŠAOCU ili ČITAOCU (Sommerfeld/Schreiber 1996: 144; Harras et al. 2004: 9-17). Specifičnost nominalizacija izvedenih od komunikativnih glagola se ogleda u njihovoj tendenciji da razvijaju konkretna značenja (značenje medijuma) čime se semantički udaljavaju od svojih tvorbenih osnova i predstavljaju pogodan predmet analize iz perspektive nasljeđivanja i promjene valentnosti. Morfološki kriterijum predstavljaju nominalizacije komunikativnih glagola prema tvorbenim modelima eksplicitne derivacije sa sufiksom *-ung* (npr. *melden* – *Meldung*) i konverzije (npr. *berichten* – *Bericht*; *schreiben* – *Schreiben*) koje se u pogledu na produktivnost i stepen leksikalizacije razlikuju. U analizu će biti uvršteni i slučajevi gdje postoje dva tvorbeni obrasca za jedan glagol (npr. *erzählen* – *das Erzählen*, *die Erzählung*), kako bi se analizom mogle utvrditi specifičnosti u realizaciji valentnosti između različitih tvorbenih modela.

U radu se primjenjuje kvantitativno kvalitativni metod baziran na kolokacionoj analizi i frejm-semantičkom modelu. U svrhu kolokacione analize se koristi *DWDS-Wortprofil* alat, koji na bazi statističke analize velikih korpusa nudi kompaktan pregled statistički značajnih i tipičnih kombinacija riječi sa primjerima iz korpusa. Sintagmatski spojevi se procjenjuju upotrebom mjere asocijacije *LogDice* (Rychlý 2008) koja za razliku od drugih statističkih mjera (FI-score, MI-score), može da testira snagu sintagmatskog spoja i njegovu „ekskluzivnost” na bazi različitih korpusa.

S obzirom da LogDice ne posjeduje odsječnu tačku za definisanje jačine kolokacije, u radu se vrši podjela LogDice skale na: nekolokaciju (<3), slabu kolokaciju (3-5.99), srednju kolokaciju (6-7.99), snažnu kolokaciju (8>), pri čemu se isključivo tumače vrijednosti LogDice od 6 i više i ograničava broj mogućih kolokacija na 100.

Nakon dobijanja kvantitativnih podataka slijedi frejm-semantička analiza koja podrazumijeva nekoliko koraka:

- Analiza predikacija

Analiza predikacija obuhvata primjenu analitičkih pitanja i otkrivanje predikacionog potencijala jezičkog izraza koji predstavlja lingvistički trag konceptualnog znanja (Fraas 1996: 5). Primjenjuju se *eksplicitne* i *implicitne predikacije* (Ziem 2008) na principima logičkog slijeda (jake implikacije) i presupozicije. Metodom indukcije se ekstrahirane predikacije potom dodijeljuju frejm elementima i služe u daljem utvrđivanju evociranog frejma. Uz pomoć Berklijskog FrameNet-a i FrameNet-Konstruktiona za njemački jezik, dobijeni zaključci se mogu uporediti, preuzeti i po potrebi modifikovati, jer treba uzeti u obzir da njihove baze podataka nijesu kompletne. Posebne modifikacije su potrebne u slučaju analize imenica, jer je u FrameNet projektima akcenat na analizi glagola i samo jednog broja imenica.

- Leksičko-semantička i sintaksička analiza podataka

Drugi korak podrazumijeva tabelarno unošenje dobijenih znanja o frejmu. Na primjeru glagola se kolokacije kategorišu prema (1) sintaksičkoj funkciji, (2) jačini kolokacije (LogDice > 6), (3) sematičkoj ulozi, odnosno frejm elementu koji predstavlja kolokacija (FE), (4) semantičkoj parafrazi glagola i (5) evociranom frejmu. Frejm elementi se dodatno klasifikuju u Aktanten_FE i Eigenschafts_FE.

Na primjeru imenica se primjenjuje isti postupak, s tim što se analiza najprije vrši na nivou nominalne fraze sa imenicom kao nukleusom, a zatim se proširuje na rečenični nivo. Na rečeničnom nivou se sagledava (6) konceptualizacija nominalne fraze kao frejm elementa, (7) evocirani rečenični frejm i (8) vrsta veze sa glagolom (regensom) kao strukturnim centrom rečenice. Ovakav postupak je neophodan, jer se polazi od mišljenja da su svi frejmovi između sebe umreženi i da u komunikativnom (kontekstualnom) pogledu funkcionišu kao strukturna cjelina.

- Rekonstrukcija type-frejma

Nakon analize pojedinačnih primjera, prelazi se na sintezu dobijenih rezultata – za svako pojedinačno značenje imenice i glagola (ili evocirani frejm) se u zasebnoj tabeli izdvajaju (1) frejm elementi (semantičke uloge), (2) sintaksička funkcija i (3) sintaksička forma. Sintaksička funkcija odnosno klase dopuna uz glagol se preuzimaju iz elektronskog rječnika E-VALBU (Kubczak 2010).

U slučaju imenica se klase dopuna i dodataka neće dodatno određivati, a razlog tome je namjera da se valentnost u oblasti nominalne fraze što objektivnije sagleda. U skladu sa tim će se prikazani frejm elementi u type-frejmu grupisati prema jačini kolokacije.

- Grafički prikaz valentnosti imenica i glagola

Valentnost imenica i glagola se grafički prikazuje uz pomoć Venovog dijagrama koji ima za cilj da prikaže suptilne razlike u konceptualizaciji apstraktnog i konkretnog značenja.

- Realizacija frejm elemenata na nivou nominalne fraze

U sljedećem koraku analize se formira *nominalni okvir* (njem. Nominalbauplan) kojim se obuhvata realizacija frejm elemenata na nivou nominalne fraze. Nominalni okvir se formira na osnovu analize prednjeg i zadnjeg polja svih primjera nominalne fraze koje evociraju isti frejm:

Nominalni okvir daje informacije o *perpektivizaciji znanja o frejmu* – realizacijom određenih frejm elementata u nominalnoj frazi se otvara perspektiva na evocirani (opšti) frejm. Ovim postupkom se daje uvid u *konstrukcione mogućnosti* realizacije frejm elemenata, koje mogu poslužiti u interpretaciji obligatornosti i fakultativnosti frejm elemenata.

- Realizacija frejm elemenata van okvira nominalne fraze

Ključan faktor za određivanje obligatornosti i fakultativnosti dopuna predstavlja koncept *nulte instance*. U primjeni navedenog koncepta, teži se identifikovanju (1) *određene nulte instance (DNT)* i (2) *neodređene nulte instance (INI)*. Kako bi se sistematično postupilo prilikom analize nulte instance, njeno određivanje će se vršiti u okvirima istog frejma.

- Analiza dobijenih rezultata:

Rezultati dobijeni kvalitativnom metodom će u praktičnom dijelu rada biti grupisani prema sljedećim parametrima:

- 1) Nasljeđivanje vs. promjena valentnosti
- 2) Nominalni okvir
- 3) Obligatornost vs. fakultativnost

Za svaki navedeni parametar će se metodom komparacije razmatrati sličnosti i razlike između eksplicitne derivacije sa sufiksom *-ung* i konverzije.

Očekivani naučni doprinos

Smatra se da su naučni doprinos i vrijednost ovog rada višestruki. Zasnovan na kognitivnolingvističkom pristupu i analizi velikih elektronskih korpusa, rad nudi jedinstven pristup analizi valentnosti imenica, čime se u teorijskom i metodološkom smislu pravi iskorak u odnosu na dosadašnja istraživanja. Za razliku od studija mahom utemeljenih na citiranim primjerima nominalnih fraza i analizi malih korpusa, ovaj rad bi sa aspekta kvantitativne i kvalitativne analize jezičke upotrebe deverbálnih imenica predstavljao novinu u njemačkoj lingvistici. Imajući u vidu nužnost poznavanja svojstva valentnosti imenice, bez kojeg bi se u suprotnom generisali nepotpuni i nekorektni iskazi, rezultati dobijeni ovim istraživanjem bi mogli da posluže upotpunjavanju postojećih teorijskih saznanja na polju valentnosti imenica, kao i da nađu svoju dalju upotrebu u budućim semantičko-sintaksičkim istraživanjima, zatim u primijenjenoj lingvistici (leksikografiji) i budućim kontrastivnim istraživanjima.

Spisak objavljenih radova kandidata

- Mack, Elli, Nadine Vollstädt, **Gorica Vujović** (2023). „Fernsehkind - Der etwas andere Spracherwerb“. U: Hera Silvia Demmig, Sandra Reitbrecht, Brigitte Sorger, Hannes Schweiger (ur.): *Beiträge zur Methodik und Didaktik Deutsch als Fremd*Zweitsprache*, 319-320. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
- Mack, Elli, Nadine Vollstädt, **Gorica Vujović** (2021). „Besonderheiten des Spracherwerbs Deutsch in Montenegro – das Phänomen Fernsehkind“. U: *Schnittstelle Germanistik*, 145-165. Universitätsverlag Winter Heidelberg.

Popis literature

1. Barz, Irmhild (1998). „Zur Lexikalisierungspotenz nominalisierter Infinitive“. U: Barz, Irmhild, Günther Ohlschlager (ur.): *Zwischen Grammatik und Lexikon*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 57–68.
2. Bassola, Peter (2003). *Deutsch-ungarisches Wörterbuch zur Substantivvalenz*. Szeged: Grimm Verlag.

3. Birkmann, Peter (1998). *Verbalenz und Sprachökonomie. Die deutschen Verben und ihre Ausstattung in Verwendung und im System*. Frankfurt/M./Berlin/Bern/New York/Paris: Peter Lang Verlag.
4. Blume, Kerstin (2004). *Nominalisierte Infinitive. Eine empirisch basierte Studie zum Deutschen*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
5. Bondzio, Wilhelm (1974). „Zu einigen Aufgaben der Bedeutungsforschung aus syntaktischer Sicht“. U: *ZPSK*, 1-3.
6. Brandther, Reigine, Klaus von Heusinger (2010). „Nominalization in context – conflicting readings and predicate transfer“. U: Rathert, Monika, Alexiadou Artemis (ur.): *Semantics of Nominalizations across Languages and Frameworks*. Berlin /New York: De Gruyter, 25-49.
7. Busse, Dietrich (2012). *Frame-Semantik – Ein Kompendium*. Berlin / Boston: De Gruyter.
8. Ehrich, Veronika, Irenne Rapp (2000). „Sortale Bedeutung und Argumentstruktur: ung-Nominalisierungen im Deutschen“. U: *Zeitschrift für Sprachwissenschaft* 19, 245-303.
9. Engel, Ulrich (2009). *Deutsche Grammatik. Neubearbeitung (2. durchgesehene Auflage)*. München: Iudicum Verlag.
10. Engel, Ulrich (1994). *Syntax der deutsche Gegenwartssprache. 3., völlig neu bearbeitete Auflage*. Berlin: Erich Schmidt Verlag.
11. Engel, Ulrich (1996). *Deutsche Grammatik – 3., Korrigierte Auflage*. Heidelberg: Julius Groos Verlag.
12. Fillmore, Charles J. (1982). „Frame Semantics“. U: The Linguistic Society of Korea (ur.): *Linguistics in The Morning Calm*. Seoul: Hanshin Publishing Corp., 111-137.
13. Fillmore, Charles J. (1985). „Frames and the semantics of understanding“. U: *Quaderni di Semantica* 6 (II), 222-254.
14. Fraas, Claudia (1996). *Gebrauchswandel und Bedeutungsvarianz in Textnetzen: Die Konzepte Identität und Deutsche im Diskurs zur deutschen Einheit*. Tübingen: Narr Verlag.
15. Golonka, Joanna (2002). *Ihre Meinung dazu oder: Wie denken Sie darüber? Zur Vererbung verbaler Valenzmerkmale in Nominalphrasen des Deutschen und des Polnischen. Eine Studie am Beispiel ausgewählter Verben und Verbalnomina des Denkens und des Urteilens*. (Doktorska disertacija). Mannheim: IDS.
16. Harras, Gisela, Edeltraud Winkler, Sabine Erb, Kristel Proost (2004). *Handbuch deutscher Kommunikationsverben. 1. Wörterbuch. (= Schriften des Instituts für Deutsche Sprache 10.1)*. Berlin/New York: De Gruyter.
17. Hartmann, Stefan (2016). *Wortbildungswandel. Eine diachrone Studie zu deutschen Nominalisierungsmustern*. Berlin/Boston: De Gruyter.
18. Helbig, Gerhard (1982). *Valenz – Satzglieder – semantische Kasus – Satzmodelle. Zur Theorie und Praxis des Deutschunterrichts für Ausländer*. Leipzig: VEB Verlag Enzyklopädie.

19. Helbig, Gerhard (1992). *Probleme der Valenz- und Kasus-theorie*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag
20. Hölzner, Matthias (2007). *Substantivvalenz: Korpusgestützte Untersuchungen zu Argumentrealisierungen deutscher Substantive*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
21. Kubczak, Jacqueline / Schumacher, Helmut (1998): „Verbvalenz – Nominalvalenz“. U: Bresson, Daniel / Kubczak, Jacqueline (ur.): *Abstrakte Nomina. Vorarbeiten zu ihrer Erfassung in einem zweisprachigen syntagmatischen Wörterbuch*. Tübingen: Narr. (= Studien zur deutschen Sprache 10), 273–286.
22. Kubczak, Jacqueline (2010): E-VALBU - Das elektronische Valenzwörterbuch deutscher Verben. Institut für deutsche Sprache (IDS), Mannheim. [Pristup: <https://grammis.ids-mannheim.de/verbvalenz>]
23. Nikula, Henrik (1999). „Semantische oder pragmatische Valenz.“ U: *Neuphilologische Mitteilungen* 4, 389–402.
24. Ruppenhofer, Josef, Michael Ellsworth, Miriam R. L. Petruck, Christopher R. Johnson, Collin F. Baker, Jan Scheffczyk (2016). *FrameNet II: Extended Theory and Practice*. [Pristup: <https://framenet2.icsi.berkeley.edu/docs/r1.7/book.pdf>]
25. Rychly, Pavel (2008). „A Lexicographer-friendly Association Score“. U: Sojka, Petr, Aleš Horák (ur.): *Proceedings of Second Workshop on Recent Advances in Slavic Natural Languages Processing*, RASLAN 2008. Brno: Masaryk University, 6–9.
26. Sandberg, Bengt (1979). *Zur Repräsentation, Besetzung und Funktion einiger zentraler Leerstellen bei Substantiven*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
27. Sandberg, Bengt (1982). „Zur Valenz der Substantive“. U: *Deutsch als Fremdsprache* 5. Leipzig 272– 279.
28. Schippan, Thea (1968). „Die Verbalsubstantive in der deutschen Sprache der Gegenwart (II)“. In: *Deutschunterricht* 9, 516-526.
29. Sommerfeld, Karl-Ernst, Herbert Schreiber (1996). *Wörterbuch der Valenz etymologisch verwandter Wörter. Verben, Adjektive, Substantive*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
30. Sommerfeldt, Karl-Ernst, Herbert Schreiber (1977/1983). *Wörterbuch zur Valenz und Distribution der Substantive*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
31. Storrer, Angelika (1992). *Verbvalenz: theoretische und methodische Grundlagen ihrer Beschreibung in Grammatikographie und Lexikographie*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
32. Teubert, Wolfgang (1979). *Valenz des Substantive*. Düsseldorf: Pädagogischer Verlag Schwann.
33. Teubert, Wolfgang (2003). „Die Valenz nicht-verbaler Wortarten: das Substantiv“. U: Ägel, Vilmos (ur.): *Dependenz und Valenz: Ein internationales Handbuch der zeitgenössischen Forschung*. Berlin/New York, 820-835.
34. Welke, Klaus (2011). *Valenzgrammatik des deutschen – Eine Einführung*. Berlin/New York: De Gruyter.

35. Welke, Klaus (2019). Konstruktionsgrammatik des Deutschen. Ein sprachgebrauchsbezogener Ansatz. Berlin, New York: De Gruyter.
36. Ziem, Alexander (2008). *Frames und sprachliches Wissen. Kognitive Aspekte der semantischen Kompetenz*. Berlin: De Gruyter.

SAGLASNOST PREDLOŽENOG/IH MENTORA I DOKTORANDA SA PRIJAVOM

Odgovorno potvrđujem da sam saglasan sa temom koja se prijavljuje.

Prvi mentor	Prof. dr Vedad Smailagić	<i>Vedad Smailagić</i>
Drugi mentor	/	/
Doktorand	mr Gorica Vujović	<i>G. Vujović</i>

IZJAVA

Odgovorno izjavljujem da doktorsku disertaciju sa istom temom nisam prijavio/la ni na jednom drugom fakultetu.

U Nikšiću,
15. 6. 2024.

Ime i prezime doktoranda
Gorica Vujović

G. Vujović